

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

В И С Н О В О К

До протоколу № 122
від 07 червня 2023 року

**до проекту Закону України
про внесення змін до Земельного кодексу України щодо вилучення земель
державних сільськогосподарських підприємств, установ, організацій, які
не використовуються за призначенням, та передачі громадам для
облаштування спортивно-оздоровчих парків, будівництва спортивно-
оздоровчої інфраструктури, реабілітаційних центрів, виділення земельних
ділянок учасникам бойових дій
(реєстр. № 9086 від 06.03.2023)**

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій розглянув на своєму засіданні 07 червня 2023 року (протокол № 122) проект Закону України про внесення змін до Земельного кодексу України щодо вилучення земель державних сільськогосподарських підприємств, установ, організацій, які не використовуються за призначенням, та передачі громадам для облаштування спортивно-оздоровчих парків, будівництва спортивно-оздоровчої інфраструктури, реабілітаційних центрів, виділення земельних ділянок учасникам бойових дій (реєстр. № 9086 від 06.03.2023), поданий народним депутатом України Мазурашу Г.Г. (далі – законопроект), і зазначає таке.

За твердженням автора, законопроект розроблено для сприяння підвищенню ефективності використання земель державної та комунальної власності у зв'язку з необхідністю облаштування нових спортивно-оздоровчих парків, будівництва спортивно-оздоровчої інфраструктури, реабілітаційних центрів (для реабілітації та відновлення учасників бойових дій, створення умов для занять фізичною культурою і спортом для осіб з інвалідністю тощо), а також для розширення можливостей для виділення земельних ділянок учасникам

бойових дій (для будівництва і обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд).

Для цього законопроектом пропонується внести зміни до статей 24 та 122 Земельного кодексу України, якими запроваджуються механізми вилучення у державних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій отримані у постійне користування земельні ділянки, які не використовуються за цільовим призначенням, визначеним у частині першій цієї статті, протягом одного року (і більше), або неефективно використовуються, і передавати такі земельні ділянки (або їх частину) та передати вилучені земельні ділянки у постійне користування громадам, до території яких вони відносяться (або з якими межують).

Головне науково-експертне управління Верховної Ради України проаналізувавши поданий законопроект, висловлює щодо його змісту наступні зауваження та пропозиції.

Має місце неузгодженість проекту з іншими нормами Земельного кодексу України, що призведе до ускладнень при реалізації положень проекту у результаті його прийняття. Зокрема, у проекті поєднуються дві різні підстави припинення права користування земельною ділянкою, які мають різні механізми їх реалізації. До того ж порядок вилучення земельних ділянок із постійного користування регулюється ст. 149 ЗК України, а тому визначення додаткових підстав вилучення земельних ділянок із постійного користування, на думку Головного управління, повинно здійснюватися через внесення змін саме до ст. 149, а не ст. 24 ЗК України, як пропонується.

Відсутні у проекті й механізми встановлення факту “неефективного використання” таких земельних ділянок, як і не передбачено, що саме варто вважати “неефективним використанням” відповідних земельних ділянок.

Крім того, законопроектом фактично передбачається зміна цільового призначення земель сільськогосподарського призначення, при цьому ст. 23 цього Кодексу визначає пріоритетність земель сільськогосподарського призначення. Такі землі, придатні для потреб сільського господарства, повинні надаватися насамперед для ведення сільського господарства, ведення лісового господарства або створення територій та об’єктів природно-заповідного фонду (ч.1 ст. 23), що відповідає конституційним принципам визначення землі як основного національного багатства (ст. 14 Основного Закону).

Крім того, законопроект пропонує врегулювати питання щодо проектів облаштування спортивно-оздоровчих парків, будівництва спортивно-оздоровчих об’єктів, реабілітаційно-спортивних центрів та супутньої інфраструктури, а також їх погодження, що не є предметом регулювання Земельного кодексу України.

Автор пропонує зміну цільового призначення вилучених і переданих відповідно до зазначеного у законопроекті пункту земельних ділянок лише в межах передбаченого у цьому пункті призначення, за погодженням з центральними органами виконавчої влади, що формують державну політику у сфері фізичної культури та спорту та у сфері соціального захисту ветеранів війни, які не наділені повноваженнями в галузі земельних відносин.

Законопроект також вимагає техніко-юридичного доопрацювання та містить недоліки змістовного характеру.

Міністерство освіти і науки України не підтримує проект Закону України в запропонованій редакції, оскільки процедури, визначені законопроектом, несуть загрозу цілісності майнових комплексів закладів освіти та наукових установ щодо можливості проведення освітнього та наукового процесу.

Міністерство аграрної політики та продовольства України не підтримує запропонований проект Закону та обґрунтовує свій висновок низкою зауважень, які показують, що запропоновані законопроектом положення входять в суперечність з іншими статтями Земельного кодексу України.

Національна академія педагогічних наук України пропонує викласти в уточненому формулюванні запропоновані законопроектом зміни, а саме: Кабінет Міністрів України при виділенні земельних ділянок із числа вилучених земель сільськогосподарського значення для облаштування спортивно-оздоровчих парків, будівництва спортивно-оздоровчих об'єктів, реабілітаційно-спортивних центрів та супутньої інфраструктури, а також для виділення земельних ділянок учасникам бойових дій (для будівництва і обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд) повинен враховувати родючість ґрунтів задля збереження земельного фонду України відповідно до Закону України "Про охорону земель".

Також пропонується доповнити положення законопроекту такими застереженнями: проекти облаштування спортивно-оздоровчих парків, будівництва спортивно-оздоровчих об'єктів, реабілітаційно-спортивних центрів та супутньої інфраструктури на вилучених і переданих відповідно до цього пункту земельних ділянках погоджуються не лише з центральним органом виконавчої влади, що формує державну політику у сфері фізичної культури та спорту але й комісією, створеною з представників територіальної громади.

Національна академія аграрних наук України розглянула законопроект та вважає недоцільним ухвалення запропонованого законопроекту. Аргументом є те, що запропоновані зміни до Земельного кодексу України щодо вилучення земель можуть призводити до подальших корупційних ризиків щодо передачі земельних ділянок у власність або у користування. Ще одним важливим аргументом недоцільності ухвалення запропонованого законопроекту є питання забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану, яке регулюється, зокрема, Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану" від 24.03.2022 р. №2145-IX.

Національна академія аграрних наук України зазначає, що близько 10-12 млн га земель сільськогосподарського призначення непридатні для сільськогосподарського виробництва через правовий режим воєнного стану, масштабне пряме пошкодження, забруднення і мінування земель, окупацію, вплив військових дій, тому законопроект суперечитиме цілям щодо забезпечення продовольчої безпеки.

Асоціація працівників аграрних навчальних закладів України "Уккрагроосвіта" висловлює низку зауважень і застережень до законопроекту.

Зазначена асоціація вважає, що автори нехтують інституційними положеннями права постійного користування земельними ділянками. Основний та альтернативні законопроекти (9086 та 9086-1), за оцінкою експертів “Украгроосвіти”, не узгоджуються з ч.1 ст.92 Земельного кодексу України, статтями 13, 14, 41, 55 Конституції України, Рішенням Конституційного суду України № 5-рп/2005 від 22.09.2005 р. (справа № 1-17/2005), з ч.1 ст. 24 Земельного кодексу України, ст. 2 та 5 Закону України “Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу”, суперечать п.5 ст.7 Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність”, ст.80 Закону України “Про освіту”.

Також фахівці зазначають, що у разі прийняття вищезазначених законопроектів можливе зниження освітнього і наукового потенціалу країни, а також виникнення випадків зловживань у сфері розпорядження та використання особливо цінних земель.

Громадська організація “Всеукраїнська асоціація працівників професійно-технічної освіти” пропонує підтримати законопроект 9086-1 за умови, коли запропоновані зміни до Земельного кодексу України щодо вилучення земельних ділянок сільськогосподарського призначення не розповсюджуватимуться на заклади освіти, що здійснюють підготовку кваліфікованих кадрів для сільськогосподарської галузі за державним та регіональним замовленням.

Заслухавши інформацію голови підкомітету з питань науки та інновацій В. Колюха, а також широко обговоривши положення законопроекту **Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій ухвалив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до Земельного кодексу України щодо вилучення земель державних сільськогосподарських підприємств, установ, організацій, які не використовуються за призначенням, та передачі громадам для облаштування спортивно-оздоровчих парків, будівництва спортивно-оздоровчої інфраструктури, реабілітаційних центрів, виділення земельних ділянок учасникам бойових дій (реєстр. № 9086 від 06.03.2023), поданий народним депутатом України Мазурашу Г.Г., за результатами його розгляду в першому читанні відхилити.

2. Цей висновок направити до Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики.

Голова Комітету

Сергій БАБАК